సుప్రీం కోర్టు రిపోర్టులు

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా

వర్సెస్

అజయ్బ సింగ్ మరియు ఇతరులు.

ఫిబ్రవరి 12, 1996

[కె. రామస్వామి మరియు జి. బి. పట్నాయక్ న్యాయమూర్తులు.]

స్థిరాస్తుల అభ్యర్థన మరియు సముపార్జన చట్టము, 1952:

సెక్షన్లు 7, 8 (1) – అధిసూచన ప్రచురణ – చట్టము కింద రూపొందించిన నిబంధనల యొక్క ఫారం 'ఎఫ్' లో పార్టీలకు చేసిన ప్రతిపాదన – పార్టీ పరిహారం అంగీకరించడం లేదు – మధ్యవర్తికి సూచించబడినది – పరిహారం మరియు వడ్డీతో అధిక పరిహారం – 1984 నాటి భూసేకరణ (సవరణ) చట్టము 68 యొక్క సవరించిన నిబంధనలను వర్తింపజేస్తూ పరిహారం మరియు వడ్డీని ఉన్నత న్యాయస్థానం మరింత పెంచింది – నిర్ణయించబడినది : భూసేకరణ చట్టము వర్తించనందున, 1984 నాటి సవరణ చట్టము వర్తించదు మరియు అందువల్ల మెరుగైన పరిహారం మరియు వడ్డీ చెల్లించబడదు – ఇంకను, మధ్యవర్తి నిర్ణయము ఇవ్వడంలో జాప్యానికి రాష్ట్రం బాధ్యత వహించదు కాబట్టి వడ్డీ చెల్లించడానికి బాధ్యత వహించదు – భూసేకరణ చట్టము , 1894 – 1984 నాటి భూసేకరణ (సవరణ) చట్టము 68.

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా v. హరి క్రిషన్ ఖోస్లా, [1993] Supp. 2 SCC 149 మరియు యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు మరొకరు. V. మున్ష మరియు ఇతరులు., JT (1995) 8 SC 289, ఆధారపడింది.

సివిల్ అప్పీలెట్ అధికార పరిధి : సివిల్ అప్పీల్ నెం. 3780-92/1996.

పంజాబ్ మరియు హరియాణా ఉన్నత న్యాయస్థానం ఎల్. పి. ఎ. నెం. 695-707 ఆఫ్ 1985 యొక్క 19.7.85 తేదీ నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వుల నుండి అప్పీలు.

అప్పీలుదారుల తరపున వి. సి. మహాజన్, వసీం ఖాద్రి, సి. వి. ఎస్. రావు వాదించారు.

ప్రతివాదుల కోసం ఆర్. సి. పాఠక్.

కోర్టు ఈ క్రింది ఉత్తర్వులను వెలువరించినది :

ప్రత్యామ్నాయం అనుమతించబడింది.

అనుమతి మంజూరు చేయబడింది.

స్థిరాస్తుల అభ్యర్థన మరియు సముపార్జన చట్టము, 1952 (సంక్షిప్తంగా, "చట్టము") సెక్షన్ 7 క్రింద నోటిఫికేషన్ అక్టోబరు 13, 1969లో ప్రచురించబడింది మరియు నిర్ణయము ఇవ్వబడింది. దానికి అనుగుణంగా చట్టము కింద రూపొందించిన నిబంధనలలోని, ఫారం 'ఎఫ్' ప్రకారం ప్రతివాదులకు ఒక ప్రతిపాదన చేయబడింది. ప్రతివాదులు పరిహారంను అంగీకరించలేదు. పర్యవసానంగా, ఈ విషయాన్ని సెక్షన్ 8 (1) కింద మధ్యవర్తికి పంపారు. ఆయన ఈ విషయాన్ని నవంబర్ 7, 1975న చేపట్టి , ఆగస్టు 19, 1983న నిర్ణయమును ప్ర ధానం చేశారు. మధ్యవర్తి పరిహారం మరియు వడ్డీతో అధిక పరిహారాన్ని ప్ర ధానం చేశారు. ఈ విషయాన్ని అప్పీలుదారులు ఉన్నత న్యాయస్థానంకు తీసుకెళ్లినప్పుడు, ఉన్నత న్యాయస్థానం 1984 నాటి భూసేకరణ (సవరణ) చట్టం 68 యొక్క సవరించిన నిబంధనలు 10.2.1984 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వుల ద్వారా పరిహారం మరియు వడ్డీని మరింత పెంచింది. అందువల్ల ప్రత్యేక యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో ఈ కోర్టు v . హరి క్రిషన్ ఖోస్లా , [1993] Supp. 2 SCC 149 చట్టం కింద సేకరించిన ఆస్తికి , 1894 నాటి భూసేకరణ చట్టం 1 కింద సొలేషియం మరియు వడ్డీ సూత్రం వర్తించదని , అందువల్ల, భూ యజమానులకు దాని చెల్లింపుకు అర్హత లేదని పేర్కొంది. అనుమతి ద్వారా ఈ అప్పీల్.

ఈ కోర్టు, యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా v. హరి క్రిషన్ ఖోస్లా, [1993] Supp. 2 SCC 149, చట్టం కింద సేకరించిన ఆస్తికి, 1894 నాటి భూసేకరణ చట్టం కింద పరిహారం మరియు వడ్డీ సూత్రం వర్తించదని, అందువల్ల, భూ యజమానులకు దాని చెల్లింపుకు అర్హత లేదని పేర్కొంది. మధ్యవర్తిని నియమించడంలో యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క అసాధారణ ఆలస్యం కారణంగా మరో ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం తీర్పును గమనించి వడ్డీ మంజూరు చేసింది. ఆ తరువాత అన్ని కేసులను యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు మరొకరు వర్సెస్ మున్షి మరియు ఇతరులు , జెటి (1995) 8 SC 289. అనుసరించారు. మధ్యవర్తిని నియమించడంలో జాప్యానికి రాష్ట్రం ఏ విధంగానూ బాధ్యత వహించనట్లయితే , దావాదారులు వడ్డీ చెల్లించే హక్కు లేదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. కలెక్టర్ నిర్ణయముపై యజమాని అభ్యంతరం వ్యక్తం చేసిన తరువాత , మధ్యవర్తి

నియామకాన్ని ఆలస్యం చేయడంలో రాష్ట్రం బాధ్యత వహిస్తే , దావా దారులకు వడ్డీ చెల్లించే భారాన్ని రాష్ట్రం తప్పనిసరిగా భరించాల్సి ఉంటుంది. ప్రతి కేసును దాని స్వంత వాస్తవాలపై పరిశీలించాలి. ఈ సందర్భంలో కలెక్టర్ ఇచ్చిన నిర్ణయముకు తాము అంగీకరించడం లేదని ప్రతివాదులు అప్పీలుదారుకు తెలియజేసి , ఫారం 'ఎఫ్' లో ప్రతిపాదన చేసి , ఆ వెంటనే మధ్యవర్తికి సూచన చేసినందున, నిర్ణయము ఆలస్యం కావడానికి రాష్ట్రం బాధ్యత వహించదు. ఆ పరిస్థితులలో , వడ్డీ చెల్లించడానికి రాష్ట్రం బాధ్యత వహించదు.

భూసేకరణ చట్టం కింద వడ్డీ మరియు పరిహారం యొక్క నిబంధనలను వర్తింపజేయడానికి ఒక పూర్వ షరతు అయిన ఎటువంటి మెరుగైన పరిహారాన్ని కోర్టు ఇవ్వనప్పుడు, భూసేకరణ కేసులలో పరిహారం మరియు వడ్డీని ఇవ్వడానికి కోర్టుకు స్వాభావిక అధికార పరిధి లేదని కూడా ఈ కోర్టు పదేపదే పేర్కొంది. అదేవిధంగా, 1984 నాటి సవరణ చట్టం 68 కింద పెరిగిన పరిహారంమరియు వడ్డీ. ఈ సందర్భాలలో, భూసేకరణ చట్టం చట్టం కింద భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి వర్తించదు కాబట్టి, 1984 నాటి సవరణ చట్టం 68 కూడా అదే విధంగా వర్తించదు. అందువల్ల, పరిహారం మరియు వడ్డీని మరింత పెంచడానికి 1984 నాటి సవరణ చట్టం 68 లోని నిబంధనలను వర్తింపజేయడంలో హైకోర్టు చట్టంలో తీవ్రమైన పొరపాటు చేసింది.

తదనుగుణంగా అప్పీళ్లు అనుమతించబడతాయి. పరిహారం మరియు వడ్డీని మంజూరు చేస్తూ ఉన్నత న్యాయస్థానం ధృవీకరించిన మధ్యవర్తి యొక్క ఉత్తర్వులు రద్దు చేయబడతాయి. ఇతర అంశాలలో, నష్టపరిహారం యొక్క నిర్ణయం సమర్థించబడింది. ఖర్చులు లేవు.

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.